

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponent*

Autor/ka práce: Tereza Antoňová

Název práce: : „Strategie přežití“ dlouhodobě nezaměstnaných absolventů středních odborných škol v Praze: kvalitativní studie

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Čížek

Oponent/tka: Mgr. Andrea Průchová

Navržené hodnocení: velmi dobré

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je formulován jasně v úvodu práce, v její metodologické části a zaznívá opět v závěru, který je k ní vhodně vztažen. Výzkumná otázka je autorkou podložena studiem relevantní literatury z oblasti sociologie práce, nezaměstnanosti a výzkumných studií, jež se zabývají problematikou dlouhodobé nezaměstnanosti. V těchto bodech autorka pracuje se způsoby chování, „strategiemi přežití“, jak je sama nazývá, jež se váží k činnosti hledání zaměstnání, finančního jednání a trávení volného času. Další důležité výzkumné otázky, které autorka zmiňuje (s. 17), směřující k vnímání sociálního statutu nezaměstnaného absolventa jím samým a jeho blízkým okolím, jsou vázány pouze k literatuře zpracovávající téma sociální izolace. Jako vhodné teoretické rozpracování a podpoření významu těchto otázek spatřuji práci s motivem *konfliktu sociálních rolí*, zejména pak střetu intra- a inter- konfliktních situací. Vzhledem k důrazu, jež je v textu kladen na oblast sociálních sítí nezaměstnaného absolventa, se jeví také jako vhodné více zpracovat pojem *primární skupiny*, popsat její charakteristiky, jež určité „strategie přežití“ jedincům umožňují. Reflexe výzkumu, v níž autorka zdůrazňuje moment uvědomění si práce se „strategiemi přežití“ *prezentovanými* respondenty v rámci rozhovorů (s. 19), by v návaznosti na rozpracování teorie konfliktu sociálních rolí mohla za použití např. *dramaturgizační teorie* vést k detailnějšímu a odbornějšímu popisu komunikace uvnitř sociálních sítí nezaměstnaného absolventa.

Práce autorky je strukturována přehledně a srozumitelně. Způsoby jednání dlouhodobě nezaměstnaných, jež autorka popisuje v první kapitole, jsou dobře zpracovány ve výzkumné části za podání jasně formulovaného závěru. V teoretické části není v některých případech čtenáři z formulací autorky zřejmé, kdy hovoří o skupině dlouhodobě nezaměstnaných a kdy specificky o skupině dlouhodobě nezaměstnaných absolventů. Některé popisy pak mohou působit matoucím dojmem.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka prokazuje zdatnost v práci s odbornou domácí i zahraniční literaturou. Pracuje s odkazovým aparátem i citacemi dle zavedených pravidel. Výsledky výzkumu aktivně vztahuje k tezím či výsledkům předchozích šetření, z nichž v práci čerpá. S cizojazyčnými texty pracuje v dostatečném rozsahu.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Teoretické ukotvení práce je postaveno na základech sociologie práce a k ní se vázajícím studiu dlouhodobé nezaměstnanosti. Vzhledem k významu otázek, věnovaných reflexi sociálního statutu nezaměstnaným absolventem a jeho okolím, by úvodní část práce mohla být opatřena rozpracováním teorie sociálního konfliktu (viz výše). Kvalitativní výzkum v podobě polo strukturovaných rozhovorů je vzhledem k výzkumné otázce zvolen vhodně. Výběr skupiny absolventů SOŠ z jedné regionální oblasti zvyšuje validitu získaných zjištění.

Autorka nezmiňuje, nakolik mohou být výsledky jejího šetření ovlivněny převahou účasti žen ve zkoumané skupině (8 žen z 10 respondentů celkem). Odlišné „strategie přežití“ ovlivněné pohlavím jedince byly v práci v některých oblastech naznačeny (zjm. v oblasti způsobu trávení volného času, např. s 34), avšak nejsou nijak v teoretické ani výzkumné části zohledněny. Význam pohlaví jedince na jeho uplatnění na trhu práce je jistě významným faktorem v relevantní sociologické literatuře, se kterou autorka pracuje a může se v určité míře projevit také ve skupině dlouhodobě nezaměstnaných absolventů (např. ženy mají méně ostychu o nezaměstnanosti hovořit, práci pro domácnost spatřují jako relevantní náhradu za uplatnění svých pracovních schopností; muži mohou v některých případech „skrývat“ nezaměstnanost apod.).

Autorka zároveň do skupiny respondentů zahrnula ženu dlouhodobě nezaměstnanou po dobu 19 měsíců, přestože zbytek skupiny dotazovaných trávil v nezaměstnanosti dobu od 6 do 8 měsíců. Autorka, přestože se v úvodní části zabývala významem faktoru časového trvání stavu nezaměstnanosti směrem k prohlubování deprivace a negativního vnímání sebe sama, ve výsledcích výzkumu nepracovala s tímto, v dané skupině výjimečným, údajem, kriticky jej nezhodnotila ani nevysvětlila zapojení této respondentky do jinak homogenní skupiny dotazovaných.

V sadě otázek, vázajících se k studiu na SOŠ, jež autorka uvádí v Seznamu příloh, se může jevit jako relevantní také dotaz zpětně zjišťující spokojenost s volbou daného oboru studia. Nejen, že se autorka dotazuje na původní motivaci oboru studia, ale také z výzkumu vyplývá, že možnost dalšího studia ve formě vysoké státní, soukromé či jazykové školy je jednou z významně používaných „strategií přežití“, jež napomáhá absolventovi změnit jeho dosavadní neuspokojivý status. Z volby absolventa věnovat se dalšímu studiu by pak mohla být zřetelnější motivace dotazovaných – zájem o studium oboru, vědomá změna oboru z důvodu domnělého lepšího uplatnění na trhu práce či „strategie“ úniku z nezaměstnanosti. Autorka také klade otázku po možném přijetí veřejně prospěšných prací. V zjištěních z výzkumu se však k otázce nevrací. Otázka by přitom mohla naznačit, zda nezaměstnaní absolventi odlišně hodnotí různé práce, což autorka částečně naznačuje připomínkou věnovanou neoblíbené práci ve fastfood řetězcích.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorka vypracovává kvalitní závěry ze svého výzkumu, jež komparuje se zjištěními a tezemi relevantních autorů. Ve většině případů potvrzuje již existující teze, v některých přináší nová zjištění, jež se snaží částečně vysvětlit dalšími zdroji (viz s. 33 aktivní zapojení nezaměstnaných absolventů do dobrovolnických struktur či s. 29 intenzita hledání práce se s časem u nezaměstnaných absolventů nesnižovala). Autorka podává dostatečnou reflexi zvoleného kvalitativního přístupu a metody interview, přičemž je schopna zhodnotit negativa i pozitiva daného přístupu (s. 19, 20).

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Autorka zřetelně rozlišuje tvrzení vlastní od tvrzení a zjištění převzatých. Výzkumná část práce je v tomto ohledu přehledně zpracována.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Autorka překládá kvalitní práci, jež usiluje o odbornou formulaci výpovědí. Je proto škoda, že se v textu práce objevují opakující se pravopisné chyby, zejména pak chybějící čárky, jež strukturují dané věty. Např. pouze na stranách 8 a 9 se objevilo 8 chyb tohoto charakteru. V některých případech chybí také podmět věty, čímž se stává nejasným, o kom/o čem autorka v textu hovoří. V některých pasážích práce autorka „sklouzává“ z odborného jazyka k hovorovým obrátům a jazykovým klišé (např. „takoví velikáni jako“, „házejí vinu“ apod.). Textu práce bych před odevzdáním doporučila jazykovou korekturu.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Oceňuji přínos práce autorky, která již v jejím úvodu naznačila, že jí vymezená oblast studia, tj. oblast studia nezaměstnaných absolventů, byla doposud v odborné a výzkumné literatuře opomíjena. „Anticipaci“ budoucího možného sociálního problému a zaměření se na jeho výzkum, jež autorka taktéž v úvodu práce zdůrazňuje (s. 3), považuji za hodnotný badatelský přístup.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. Může autorka vysvětlit, proč se v práci nezabývala zdůrazněním genderových aspektů na oblast „strategií přežití“ nezaměstnaných absolventů, a proč tuto oblast nezdůraznila ani v teoretické části práce? Jak s vědomím nezohlednění této proměnné hodnotí sestavení skupiny respondentů?

2. Vidí autorka jako přínosné (proč ano, proč ne) pracovat blíže s teorií sociálního konfliktu rolí, která by pomohla dovypracovat základ pro doplňující výzkumné otázky, případně by mohla pomoci při interpretaci některých výsledných zjištění?

3. Autorka na závěr práce uvádí informaci o předání výzkumných dat SOÚ AV ČR s vědomím, že mohou posloužit jako možný zdroj budoucího výzkumu v této oblasti. Jaký by autorka navrhla postup, jímž by se možný budoucí rozvoj její práce mohl ubírat?

Celkové hodnocení práce:

Doporučuji k obhajobě s hodnocením velmi dobré.

Datum: 5. 6. 2014

Podpis: